

FACKLIGA VERKTYG

LO-TCO RÄTTSSKYDD VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH ÅRSREDOVISNING 2023

ÅRET 2023

Ingen ska behöva skadas i eller bli sjuk av arbetet på grund av en dålig arbetsmiljö. Ändå händer det alltför ofta. Det är något som statistiken från 2023 vittnar om:

63 döda i arbetsplatsolyckor, den högsta siffran på 12 år.

Antalet riktigt allvarliga arbetsplatsolyckor ökade.

35 429 sjukskrivna på grund av arbetsplatsolyckor (2022).

Var fjärde arbetstagare upplevde besvär av arbetet, varav en tredjedel tvingades sjukskriva sig.

Psykiska, ofta stressrelaterade, åkommor stod för nära hälften av alla Sveriges sjukskrivningar. Vilka ofta är, men mycket sällan identifieras som, arbetsskador.

DAGS ATT ÅTERIGEN SÄTTA ARBETSMILJÖN I FOKUS!

Dödsolyckorna har stått för många svarta rubriker det gångna året. Lagom till jul gav regeringen mot den bakgrunden ett besked – Arbetsmiljöverket får i uppdrag att göra fler oanmälda fysiska inspektioner på arbetsplatserna. Det är bra!

Men för att vi ska kunna förebygga arbetsrelaterade sjukdomar, skador och olyckor är det arbete som Sveriges drygt 90 000 skyddsombud utför helt avgörande. I den bästa av världar samverkar arbetsgivare, fackliga ombud och skyddsombud i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det är genom det förebyggande arbetsmiljöarbetet som vi får sunda arbetsplatser, anpassade till människan. Även Sveriges arbetsgivare har mycket att vinna i form av ökad produktivitet och färre sjukdomsfall bland personalen.

Allt detta borde vara en självklarhet och ett givet fundament i den svenska modellen. Men detta till trots har skyddsombudens roll blivit utmanad på senare tid. Arbetsmiljöverket gick tidigare ut med att skyddsombud inte har rätt att företräda individer, utan endast grupp av arbetstagare. Efter hård kritik, inte minst från fackligt håll, drog Arbetsmiljöverket förra våren tillbaka sitt ställningstagande.

I höstas gav regeringen Arbetsmiljöverket i uppdrag att utreda hur fler ska kunna bli skyddsombud, vilket låter bra, men detta oavsett om dessa är fackligt anslutna eller ej. Skyddsombuden har ett tufft uppdrag. Att få det skydd som en facklig förtroendeman har enligt lag och att ha en facklig organisation i ryggen är därför viktigt. Allt fler av våra ärenden handlar dessutom om fall där skyddsombud hindras i sitt uppdrag.

När arbetsmiljön brister, så ökar risken för arbetsskador. Förutom ökningen av antalet arbetsolyckor och dödsfall har även den psykiska ohälsan fortsatt att öka. Samtidigt utsätts allt fler för hot och våld i jobbet, inte minst i kvinno-dominerade yrken.

Förutom försämrad hälsa och livskvalitet, riskerar den arbetsskadade att förlora inkomst. Arbetsskadeförsäkringen ska kompensera för inkomstförlusten. Dessutom är kompletterande kollektiv-avtalade försäkringar tänkta att ge nära nog full täckning. Men för det krävs i många fall att Försäkringskassan beviljar livränta vid en arbetsskada. Och antalet beslut om beviljad livränta har minskat drastiskt. Arbetsskadeförsäkringen har över tid, delvis på grund av höga trösklar, blivit nära på irrelevant.

Dessbättre har en utredning lämnat ett betänkande som föreslår ett antal positiva förändringar i arbetsskadeförsäkringen, som reglerar möjligheterna att ansöka om och få livränta beviljad. Nu hoppas vi att regering och riksdag ger grönt ljus för dessa förändringar.

Ändrade förutsättningar i arbetslivet riskerar att urholka tryggheten på våra arbetsplatser.

Ansvaret för att hålla emot faller desto tyngre på de fackliga organisationerna och skyddsombuden. Det är de som har de rättsliga verktygen. Men hur?

Fyra av våra jurister fick tänka fritt kring detta. På följande sidor utvecklar de tankar om ett kunskapslyft, ett mer offensivt rättsskyddsarbete på alla nivåer och, som en följd av detta, en unik möjlighet att värva medlemmar. Liksom om en förändrad arbetsskadeförsäkring som förhoppningsvis återigen ger arbetsskadade rimliga möjligheter att få ersättning för deras inkomstförluster.

Under 2023 har den svenska partsmodellen också i andra avseenden mött stora utmaningar. Inte minst Tesla-konflikten har visat på vikten av kollektiv-avtal. Det ger arbetstagarna trygghet och schyssta löner. IF Metall inledde konflikten med Tesla i oktober. Tesla håller dock emot. I skrivande stund har vi inte sett slutresultatet. Men trots motgångar visar konflikten på styrkan i vår modell. Fackföreningar i Sverige

och i Norden har slutit upp med sympati-åtgärder, så att allt från postleveranser till sophämtning stoppats.

Föreningsfriheten är också en grundläggande pelare i vår modell, som behöver värnas. Var går gränserna? Får de fackliga medlemmarna själva bestämma vilka som ska vara medlemmar i deras fackförening? Transports uteslutning av en SD-politiker gick ända upp i Högsta domstolen, som valde att inte pröva fallet. Därmed står sig Hovrättens dom, som ogiltigförklarade uteslutningen. Det fick Transport att förra året lämna in ett klagomål till Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. Nu väntar vi på beslut om domstolen kommer att pröva målet.

Det finns alltså all anledning att arbeta än hårdare för både en bättre arbetsmiljö och en starkare partsmodell. Självklart bidrar vi på Rättsskyddet gärna med de fackliga verktyg vi hanterar bäst – att driva rättsprocesser och att bidra till ökad kunskap genom rådgivning, rättsutredningar och utbildning.

Under 2024 kan vi tillsammans sätta spaden i jorden!

Lena Maier Söderberg
vd, LO-TCO Rättsskydd

LIVRÄNTAN SOM FÖRSVANN

Arbets-skadeutredningen, som lagt fram ett förslag till förändrad arbets-skadeförsäkring, konstaterar att antalet personer som har beviljats livränta har minskat med nästan 90 procent under de senaste 17 åren. Det låter ju chockerande, hur förklarar man en så drastisk sänkning?

ANNE RAJMIC

– Till att börja med måste du som anställd veta om att möjligheten till ersättning finns. Om man inte ens vet om att det går att få ersättning för sin

inkomstförlust i form av livränta så söker man heller inte. Det gör att antalet ansökningar om livränta är otroligt få. Man skulle kunna tro att antalet skador minskat, eftersom de inte syns. Men det är inte så. Snarare är det så att dagens regelverk gör att återkopplingen saknas när någon skadas i sitt arbete.

TOM ASPENGREN

– Jag instämmer, det finns faktiskt inget som tyder på att arbetslivet blivit tryggare. Antalet arbets-skadeärenden hos Försäkringskassan är nu nere under ett tusen per år samtidigt som Arbets-miljöverkets och AFA:s statistik visar att det aldrig varit så mycket arbets-skador som det är nu. Tydligare kan man inte visa att arbets-skadeförsäkringen måste göras om.

Men hur kommer det sig då att husläkarna och Försäkringskassan missar nio av tio sjuka eller skadade som sannolikt lider av en arbets-skada?

TOM ASPENGREN

– Man tog bort den tidsbegränsade sjukersättningen och behöll ett så kallat grundvillkor i arbets-skadeförsäkringen som byggde på just denna tidsbegränsning. Därmed försvann den naturliga tidpunkten att undersöka om en sjukskrivning i realiteten är en arbets-skada. Man lägger nu allt ansvar på den enskilde och på läkaren att utreda detta. Vilket oftast inte sker. Och vet man inte ens om att arbets-skadeförsäkringen finns, blir det heller inga ansökningar om livränta.

Möjligheten att stämma arbetsgivaren kapades. Och därmed incitamentet att förbättra arbetsmiljön.

ANNE RAJMIC. Föbundsjurist sedan 22 år. Specialist på försäkringsrätt.

FAKTA ARBETSKADE- UTREDNINGEN

Regeringen tillsatte i december 2021 en utredning med uppdraget att göra en översyn av arbets-skadeförsäkringen. Utredningen lämnade sitt betänkande "En ändamålsenlig arbets-skadeförsäkring – för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet" i september 2023.

Några av utredningens förslag till förändringar:

- Regelverket som styr arbets-skadeprövningen behöver förtydligas för att försäkringen ska vara rättssäker, förutsägbar och jämställd.
- Kravet på varaktighetsprognosen för en försäkrads inkomstförlust sänks från dagens ett år till 180 dagar. Detta för att fler ska bli berättigade att ansöka om livränta genom arbets-skadeförsäkringen.
- Försäkringskassan ska klarlägga om långvarigt sjukskrivna personer har en arbets-skada. Detta ska ske senast dag 550 i sjukperioden. Om så är fallet ska Försäkringskassan även utreda om den försäkrade har rätt till livränta.

Inget är ännu beslutat. Det är nu upp till regeringen att avgöra om utredningens förslag till förändringar ska bli verklighet.

ANNE RAJMIC

– Samtidigt har typen av arbetsskador ändrat karaktär. Ungefär hälften av alla sjukskrivningar beror på någon form av psykisk ohälsa. Här måste det rimligen gömma sig massor av arbetsskador. Så har verkligen arbetsmiljön blivit bättre, frågar jag mig, eller har byggbranschens fysiska skador ersatts av stressjukdomar med mer diffusa orsakssamband?

Hur fungerar då detta så kallade grundvillkor i arbetsskadeförsäkringen? Det sägs att det i nuvarande form utgör en tröskel som gör att drabbade medlemmarna aldrig får utrett om deras besvär kan vara en skada orsakad av arbetet?

TOM ASPENGREN

– Jo, precis så är det. Tröskeln i arbetsskadeförsäkringen består i att arbetsförmägan ska antas vara nedsatt i minst ett år för att den ska utredas som arbetsskada. Det är väldigt svårt för läkaren att göra en sådan bedömning. Därför föreslår arbetsskadeutredningen att detta grundvillkor förkortas till sex månader. Dessutom ska Försäkringskassan åläggas att utreda om den som har varit sjuk tillräckligt länge är det på grund av en arbetsskada. Om detta blir verklighet kommer många fler att utredas per automatik, och det vore ju alldeles fantastiskt.

Vilka möjligheter öppnas då, om vi vågar tro att regeringen beslutar enligt arbetsskadeutredningens förslag?

TOM ASPENGREN

– Bromsen i dag är just detta varaktighetskrav, att besvären ska förutsättas bestå minst ett år. Hur lätt är det att avgöra det för en person med till exempel utmattningssyndrom? Av det fåtal som trots allt kommer förbi tröskeln i arbetsskadeförsäkringen får hela 70 procent sina besvär godkända som arbetsskada. Tänk om varaktighetskravet halveras och fler samtidigt får kännedom om möjligheterna att anmäla för att söka ersättning? De stressrelaterade sjukdomar vi ser i dag är

**Driv försäkringsmål
offensivt i stället för
att kapa kostnader.
Det värvar medlemmar!**

TOM ASPENGREN. Föbundsjurist sedan 18 år. Specialist på försäkringsrätt.

bara toppen av ett isberg. Om alla dessa kunde synliggöras skulle fackförbund och intresseorganisationer säga att det här köper vi inte. Då kan vi få verklig förändring!

Vad kan då fackförbunden själva göra för att på allvar väcka liv i den nära nog insomnade arbetsskadeförsäkringen?

TOM ASPENGREN

– Jag skulle säga att det handlar om egen insikt. Det här är en fråga som

fackföreningsrörelsen behöver ta tag i. Vi måste höja kunskapen i alla led, men också ställa oss frågan "Varför då", vad tjänar vi på det? Ju mer förbunden inser försäkringarnas värde, desto bättre kan de då använda oss på LO-TCO Rättsskydd. IF Metall är ett bra exempel, de utbildar på alla nivåer och har en organisation för försäkringsfrågan, från ax till limpa. Förutom egen utbildning anlitar de oss för den högre försäkringsutbildningen. Försäkringarna är en levande fråga inom IF Metall, och därför är de framgångsrika.

Skyddsombuden är en outnyttjad resurs som kan ge arbetsmiljöarbetet kraft.

MATTIAS MALMBORG. Förbundsjurist sedan 23 år. Specialist på arbetsrätt.

KUNSKAP SOM KAN GE NYSTART

Det brukar sägas att kunskap ger makt. Under 2023 genomförde LO-TCO Rättsskydd utbildnings-satsningen "Hindrande av skyddsombud". Vad är bakgrunden till det?

HENRIC ASK

– LO-kongressen beslutade att förbunden behöver lära sig mer om skyddsombud och deras rättigheter i arbetsmiljöarbetet. I samband med att vi utbildade 180 utvalda ombudsmän i detta tog vi fram ett utbildningsmaterial så att de i sin tur ska kunna sprida kunskaperna vidare inom sina avdelningar och förbund.

Dessutom har LO-TCO Rättsskydd fått förfrågningar om att hålla fler kurser under våren, så tanken är att utbildnings-satsningen under 2023 ska ge ringar på vattnet.

Kursens titel "Hindrande av skyddsombud" låter i sig problematisk. Varför denna utmanande formulering?

MATTIAS MALMBORG

– Syftet med utbildningen har varit att informera ombudsmännen, att få dem att förstå att det finns en arbetsmiljö-problematik och att det ingår i deras roll att hjälpa skyddsombuden, till exempel genom att begära förhandling när så behövs. Men också att vara vakna när de som ombudsmän blir kallade till förhandling, men skyddsombudet inte blir det. Klubben ska då påtala detta,

och visa att detta innebär att man i praktiken hindrat skyddsombudet genom att inte bjuda in denne till mötet.

HENRIC ASK

– Kursen handlar till stor del om att skapa uppbackning för skyddsombuden. Genom att höja kunskapen hos ombudsmännen kan de utveckla dialogen med klubben och den vägen ge skyddsombuden tryggheten att ha en ombudsman i ryggen. Då vågar skyddsombuden agera och i större utsträckning stå på sig.

Men är det då verkligen så att skyddsombuden hindras från att utföra sin uppgift och ta sitt ansvar på dagens arbetsplatser?

HENRIC ASK

– Jo, i praktiken blir det så, även om det inte alltid sker medvetet. Många gånger missar arbetsgivaren helt enkelt att involvera skyddsombudet vid förändringar i verksamheten. Men detsamma gäller även våra ombudsmän. Detta trots att dessa ombudsmän ironiskt nog ofta själva är regionala skyddsombud. När det blir tal om ett inköp eller en omorganisation, så är det självklart att man ska MBL-förhandla den frågan. Vad man glömmer är att man också ska involvera skyddsombuden, eftersom de flesta förändringar också påverkar arbetsmiljön. Att inte inbegripa skyddsombuden, trots att regelsystemet säger att så ska ske, är ett hindrande.

Är det rent av så att klubbarna och ombuden behöver bli bättre på att kommunicera med skyddsombuden?

MATTIAS MALMBORG

– Ja, och vice versa. Ett av huvudsyftena med vår utbildning för LO var att få ombudsmännen att uppmärksamma det arbetsmiljöproblem som hinder av skyddsombud utgör och inte enbart fokusera på kollektivavtal, MBL och förhandlingar. Och att man bredvid sig faktiskt har ett skyddsombud som har koll på arbetsmiljörätten. Här finns en outnyttjad resurs som med bättre dialog kan lyfta arbetsmiljöarbetet – utan att det kostar något extra.

PRATA OM DET! RÄTTSHJÄLP LOCKAR NYA MEDLEMMAR

Det bästa är självfallet att människor inte skadar sig i jobbet. Men vad kan facket göra när medlemmar ändå, trots allt förebyggande arbete, drabbas; till kropp eller själ?

ANNE RAJMIC

– Jag tror att statusen för försäkringsfrågor behöver höjas och kopplingen till arbetsrätten bli tydligare. Arbetsmiljöarbete handlar ju om att intressera sig för människor som blir sjuka eller skadar sig. Även kortare sjukdomsfall som inte anmäls till Försäkringskassan och därför inte kommer in i statistiken kan ju ha koppling till arbetsmiljön. När jag har hållit kurser för ombudsmän har intresset varit ljust ända tills någon frågar: Skulle inte du prata om dödsolyckor? Det är på något sätt först då det blir intressant. Trots att sjukdomar ju berör oss alla.

MATTIAS MALMBORG

– Jag håller med. Många unga vet inte ens om att det finns en arbetsskadeförsäkring. Det är en fråga om bristande representation på arbetsplatserna och avsaknad av information från ombudsmän till anställda. Problemet förstärks av att facket självt inte behärskar försäkringsfrågorna tillräckligt väl, och det genomsyrar hela verksamheten, från toppen till botten.

Att bedriva rättshjälp upplevs som självklart inom arbetsrätten, för att skydda medlemmarna. Menar ni att det inte i lika hög grad gäller inom försäkringsrätten?

TOM ASPENGREN

– Dessvärre är det så, trots att försäkringsersättningar är en ypperlig möjlighet för en fackföreningsrörelse som kämpar med sviktande medlemstal. Här kan man verkligen göra sig relevant i medlemmarnas ögon. Det kan ofta vara

svårt inom arbetsrätten, men inom försäkringsrätten har facket världens chans. För är det någon fråga som engagerar medlemmarna så är det försäkringsfrågan. Tänk dig att Leffe på fikarasten säger att han fått en ersättning för sin fotskada. Då säger Benke och Kalle att vi har ju också fotskador och vill ha ersättning. Det ger facket alla möjligheter att lyfta fram sin roll som den som arbetar för en bättre arbetsmiljö. Och som hjälper till att utverka rimliga ersättningar när skador ändå uppstår.

Hur kan då facket göra för att rättshjälpsarbetet ska upplevas som ett tungt skäl att vara medlem?

TOM ASPENGREN

– Prata om det, helt enkelt! Facket behöver strategier för att genom alla kanaler berätta hur ersättningsmål drivs och sprida framgångsrika exempel till medlemmarna. Visa hur enskilda medlemmar fått stora och ofta livsviktiga ersättningar i form av livränta och liknande. Trygghet är ju för många ett avgörande skäl för att vara med i facket!

HENRIC ASK

– Och i nästa steg ge handfast stöd på arbetsplatserna. Förklara hur jag som medlem gör om jag upplever mig skadad i jobbet. Det ligger ju på klubbnivå. Jag måste ju veta om att jag kan gå in

till klubbordföranden eller ringa till min avdelning och berätta hur det ligger till. Och att jag där kan räkna med att få kunnig hjälp. Jag är utmattad, jag mår riktigt dåligt, vad gör jag?

ANNE RAJMIC

– Vi behöver också komma ihåg att rättshjälp kan ges på alla nivåer. Det behöver inte alltid vara så märkligt. Nyligen frågade ett regionalt skyddsombud om vi inte kunde ta fram en lathund som visar vad som är viktigt att få med när de ska hjälpa medlemmar att söka ersättning genom en arbets-skadeanmälan. Jag svarade då att det gör vi jättegärna, bara vi får ett uppdrag från förbundet. Sådana små men viktiga insatser kan också göra stor skillnad.

TOM ASPENGREN

– Men i andra lägen måste rättshjälp också få kosta. Dessvärre känns det ibland som att vissa förbund tvekar att driva medlemsärenden i domstolarna för att de inte tycker sig ha råd. Samtidigt är ett fungerande rättsskydd en viktig, kanske avgörande, medlemsnytta. Genom att använda oss jurister aktivt, anlita oss för att utverka domar som ger stora summor till skadade medlemmar och sprida detta till de anställda kan förbunden värva fler medlemmar och stärka ekonomin. Så frågan är, har förbunden råd att inte driva arbets-skadades rättigheter?

Stödet från en ombudsman balanserar makten så att skyddsombuden vågar agera.

HENRIC ASK. Förbundsjurist sedan 24 år. Specialist på arbetsrätt.

ÅRETS RÄTTSFALL VISAR: STORA ERSÄTTNINGAR ATT HÄMTA HEM FÖR ARBETSSKADADE

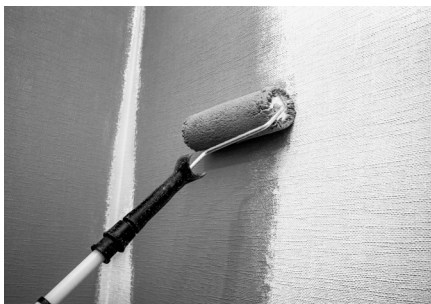

Missa inte omprövning av livränta. En enskild medlem fick 12 miljoner extra.

Marian ansåg att han efter en arbetsskada under många år fått en livränta som inte motsvarade hans verkliga inkomstförlust. Han funderade på om han inte hade rätt till omprövning av ersättningsnivån och kontaktade därför sitt förbund Sveriges Ingenjörer.

Visst hade han det. Sveriges Ingenjörer gav oss i uppdrag att företräda Marian, och vi fann att AFA Försäkring tidigare lämnat felaktig information till Marian om hans rätt till omprövning. Den omprövning som nu gjordes gav Marian hela 12 miljoner kronor i kompletterande ersättning efter många års inkomstförlust.

Medlemmar kan alltså vara berättigade till mycket stora ersättningsbelopp. Därför är det angeläget att sprida information om att det faktiskt går att få rätten till ersättning omprövad. Det gäller alla livräntor för arbetsskador som beviljats av AFA Trygg, liksom för trafikskador, patientskador, strikta ansvar och skador som uppstått till följd av någons skadeståndsgrundande handlande. För livräntor beviljade av Försäkringskassan gäller andra regler.

Ännu ett miljonbelopp vid omprövning av livränta.

Gustav, som numera är pensionär, drabbades för många år sedan av en skada i sitt arbete som målare. Han har därefter haft en livränta för sitt inkomstbortfall från AFA Trygg. Men efter det att hans livränta fastställdes har inkomsten för målare utvecklats snabbare än beräknat.

LO-TCO Rättsskydd företrädde på Målareförbundets uppdrag Gustav i Skiljenämnden för arbetsmarknads-ersättningar. Vid prövningen kunde vi med hjälp av lönestatistik visa vilken lön Gustav sannolikt skulle ha haft om han inte skadat sig. Detta resulterade i att han nu i efterhand får drygt en miljon kronor i kompletterande ersättning.

Sannolikt är det många arbetsskadade som av okunskap går miste om ersättningar de har rätt till. Samtidigt är det viktigt att veta när och på vilka grunder man kan begära omprövning, eftersom både den skadade och försäkringsbolaget kan ha en omprövningsrätt. Man måste då känna till vilka omständigheter som ska framhållas, så att man inte försätter en medlem i en sämre situation än om omprövning inte hade begärts.

Berörda medlemmar behöver med andra ord rätt juridisk vägledning i dessa situationer, något som våra jurister på LO-TCO Rättsskydd gärna bistår med.

Överklagan gav 5 miljoner för livslång nackskada.

Vid arbete på ICA:s fryslager i Helsingborg hände det som inte fick hända. Ett 15 kilos paket föll från lagerhyllan rakt ner i pannan på Nichlas. Två av hans nackkotor knäcktes och ytterligare två skadades. Rehabiliteringen blev lång och först efter ett halvt år kunde han börja arbetsträna med administrativa uppgifter på halvtid. Därefter blev det inte så mycket bättre. Sex år senare hade Nichlas fortfarande bara halv arbetsförmåga.

Det ansåg dock inte Försäkringskassan, som menade att det fanns arbeten som Nichlas skulle kunna klara på heltid. Handels bad då LO-TCO Rättsskydd att företräda honom i en överklagan av avslaget. Vi drev frågan ända upp till Högsta förvaltningsdomstolen, och i väntan på prövning lämnade Nichlas in en ny ansökan om livränta.

Då ändrade sig Försäkringskassan plötsligt och beviljade honom både sjukersättning och livränta på halvtid. Beslutet betyder att Nichlas kommer att få cirka fem miljoner kronor fram till sin pension.

Dessutom kommer ingen av hans arbetskamrater att råka ut för samma sak. Numera har skyddsnät monterats på lagret. Tryggare arbetsplatser är ett väl så viktigt resultat av att driva arbetsskador i domstolarna.

Utmattningssyndrom är en realitet. Oavsett när den utreds.

Lars drabbades av utmattning under pandemin och var en tid sjukskriven. Dessvärre kvarstod besvären när han började arbeta igen. Det visade även den utredning av hans arbetsförmåga som då gjordes. Lars konstaterades ha en nedsatt arbetsförmåga som tydligt visade att han behövde vara fortsatt sjukskriven.

Försäkringskassan var av en annan mening. Läkarintyget visade inte tillräckligt tydligt hur besvären påverkade Lars förmåga att arbeta, ansåg man. Utredningen som visade på den nedsatta arbetsförmågan tog man över huvud taget inte hänsyn till, med hänvisning till att den gjorts efter sjukskrivningsperiodens slut.

Ledarna gav oss i uppdrag att företräda Lars i hans överklagan till Förvaltningsrätten. Där hävdade han att man rimligen inte kan ställa samma krav på objektivt synliga begränsningar vid psykiatriska som vid fysiska diagnoser. Dessutom inföll sjukskrivningen under pandemin, med begränsade möjligheter till fysiska vårdbesök.

Vi visade att det tydligt framgår av rättspraxis att hänsyn ska tas till all medicinsk utredning av arbetsförmågan, oavsett när den är utförd.

Förvaltningsrätten gick på vår linje, vilken innebar att Lars fick fortsatt sjukpenning för sina utmattningsbesvär.

Det ska kosta att hindra ett skyddsombud.

Dagligen hindrar arbetsgivare skyddsombud från att ta sitt ansvar och göra sitt jobb. Både passivt, till exempel genom att inte kalla skyddsombudet vid beslut om förändringar i arbetsmiljön, och aktivt genom att vägra samarbeta.

Det senare gällde när det regionala skyddsombudet Maria begärde att få ut uppgifter om ett städbolags arbetsplatser. Det tog hela sex veckor att få ut uppgifterna, vilket föranledde skyddsombudets förbund att anmäla fallet till Arbetsdomstolen.

Domstolen konstaterade att dröjsmålet hade hindrat skyddsombudet från att fullgöra sina uppgifter. Städbolaget dömdes därför att betala skadestånd till både det regionala skyddsombudet och hennes fackliga organisation.

Ovaccinerade vägrades arbete och lön.

Har anställda rätt att avstå från vaccination under en pågående epidemi? Den frågan ställdes på sin spets när tre medlemmar i Svenska Kommunal-arbetsförbundet stängdes av från sin arbetsplats på grund av att de inte vaccinerat sig mot Covid-19. Arbetsgivaren, som var ett privat vårdföretag, hade en vaccinationspolicy som ställde krav på vaccination. Arbetsgivaren menade dessutom att de inte hade rätt till lön, eftersom företaget ansåg att de som ovaccinerade i praktiken inte stod till förfogande för arbete.

De gör de visst, hävdade Kommunal, som ansåg att det inte finns stöd i lagen för att kräva att anställda ska vaccinera sig. Därmed skulle de tre medlemmarna ha rätt till lön under avstängningen.

Kommunalarbetsförbundet tog tvisten till Arbetsdomstolen, där våra förbundsjurister företrädde de tre medlemmarna. Domstolen fann då att det under en pandemi råder så speciella omständigheter att arbetsgivaren faktiskt kan kräva att den anställda vaccinerar sig för att anses stå till förfogande. Eftersom de berörda medlemmarna vägrat göra det hade de inte heller rätt till lön under den tid de varit avstängda.

LO TCO RÄTTSSKYDD, ÅRSREDOVISNING 2023

Detta är en layoutad version av årsredovisningen i original. Revisionsberättelsen omfattar endast sidorna 11–21.

Styrelsen och verkställande direktören för LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag, org. nr. 556150–9257.
avger följande årsredovisning för räkenskapsåret 2023-01-01–2023-12-31.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Information om verksamheten

LO-TCO Rättsskydd AB är fackföreningsrörelsens juridiska byrå. Uppdragsgivarna är framförallt LO:s och TCO:s medlemsförbund och klienterna består oftast av enskilda fackföreningsmedlemmar som beviljats rättshjälp av sina förbund. Vi är specialiserade på arbetsrätt och försäkringsrätt, d.v.s. på tvister som berör arbetslivet. Vår huvuduppgift är att driva tvister i domstol, men vi har även utbildningsverksamhet och juridisk rådgivning. I uppdraget ligger också att driva strategiska mål i domstol och att bidra i den offentliga debatten med våra erfarenheter.

Företaget har sitt säte i Stockholm.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Antalet nyanmälda ärenden uppgick till 464 (490). Anställda hos LO-TCO Rättsskydd AB har såsom ombud i 125 (163) fall ingivit stämningsansökan eller svaromål inför domstol. Dessutom har inom bolaget handlagts ett stort antal mål angående försättande i konkurs och lönegaranti. Försäkringsmålen drivs i förvaltningsrätt, kammarrätt eller Högsta förvaltningsdomstolen.

I 13 (13) av Arbetsdomstolens 28 (30) refererade domar under 2023 har någon av Rättsskyddsbolagets jurister varit ombud.

I ärenden som avslutats under året har direkt utverkats 134 967 tkr (150 810 tkr) i ersättning för de fackliga organisationerna och deras medlemmars räkning. 10 (11) omfattande rättsutredningar har gjorts. Dessutom har Rättsskyddsbolaget i övrigt biträtt med omfattande rådgivning i arbets- och försäkringsrättsliga frågor. Bolaget har anordnat flera egna seminarier för förbundens anställda och förtroendevalda. Anställda vid bolaget har också medverkat vid ett stort antal kurser och konferenser som föreläsare. Styrelsen har även under året fattat beslut om att höja taxan för 2023 med 10%.

Framtida utveckling

Efter en stadig nedgång i antalet inkomna ärenden på försäkringsrättsenheten genomfördes 2022 en neddragning på enheten. Under 2023 har läget stabiliserats och vi har sett en liten ökning. Ärendena har dock inte varit tillräckligt många för att juristerna ska kunna debitera fullt ut. Samtidigt tyder den nuvarande politiska inriktningen på att det kan bli fler ärenden på sikt, både på arbetsskade- och sjukförsäkringsområdet. Vi gör därför fortsatt bedömningen att vi måste ha en personalstyrka som klarar av dessa svängningar samtidigt som det är viktigt att bibehålla den expertis på området som juristerna på enheten har.

Under året har antalet inkomna ärenden till arbetsrättsenheten minskat något, men ärendeströmmen är där fortsatt stabil. Under året har ett stort antal kurser för förbunden genomförts.

Alla LO-förbund anlitat numera regelbundet bolaget. Samtliga TCO-förbund och många Sacoförbund anlitat bolagets försäkringsrättsenhet. Ett antal TCO-förbund och några Sacoförbund anlitat regelbundet även arbetsrättsenheten.

Ägarförhållanden

LO-TCO Rättsskydd AB ägs till 90% av Landsorganisationen i Sverige samt till 10% av TCO. Av årets totala omsättning avser 2,0% (2,0%) försäljning till LO, vilket också utgör den försäljning som skett inom koncernen. Moderorganisationen Landsorganisationen i Sverige, 802001-9769, Stockholm, upprättar koncernredovisning.

Resultat och ställning

Bolaget redovisar för året ett underskott. Underskottet är betydligt större än enligt budget och beror i huvudsak på att det varit färre jurister i tjänst på bolaget än vad som förutsattes i budgeten. För bolagets resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultaträkning, balansräkning och noter.

Flerårsöversikt

Tkr

År	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	52 221	50 351	58 552	62 719	60 537
Resultat efter finansiella poster	-5 383	3 968	-5 637	1 849	-5 772
Omsättning per anställd	1 632	1 399	1 501	1 608	1 478
Medelantalet anställda	32	36	39	39	41
Soliditet (%)	82,5	81,6	84,0	85,5	81,3

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1.

Förändring i eget kapital

Tkr

	Aktiekapital	Reservfond	Balanserat resultat	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	7 000	3 600	26 517	4 175	41 291
Disposition enligt beslut av årets årsstämma: Balanseras i ny räkning			4 175	-4 175	0
Årets resultat				-5 185	-5 185
Belopp vid årets utgång	7 000	3 600	30 691	- 5 185	36 106

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

Balanserad vinst	30 691 143
Årets förlust	-5 185 491
	25 505 652
disponeras så att i ny räkning överföres	25 505 652

RESULTATRÄKNING

Tkr

	Not 1	2023-01-01 – 2023-12-31	2022-01-01 – 2022-12-31
Nettoomsättning		52 222	50 351
Övriga rörelseintäkter		329	19 373
Summa rörelsens intäkter		52 551	69 724
Rörelsens kostnader			
Övriga externa kostnader	2, 3	-13 490	-15 727
Personalkostnader	4	-42 393	-47 720
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-2 444	2 418
Summa rörelsens kostnader		-58 327	-65 865
Rörelseresultat		-5 776	3 859
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		0	17
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		410	94
Räntekostnader och liknande resultatposter		-16	-2
		394	109
Resultat efter finansiella poster		-5 382	3 968
Resultat före skatt		-5 382	3 968
Skatt på årets resultat	5	197	207
ÅRETS RESULTAT		-5 185	4 175

BALANSRÄKNING

Tkr

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten

Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Maskiner och andra tekniska anläggningar

Inventarier, verktyg och installationer

Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

Finansiella anläggningstillgångar

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Uppskjuten skattefordran

Summa anläggningstillgångar

Omsättningstillgångar

Kortfristiga fordringar

Kundfordringar

Fordringar hos koncernföretag

Aktuella skattefordringar

Övriga fordringar

Upparbetad men ej fakturerad intäkt

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Kassa och bank

Summa omsättningstillgångar

SUMMA TILLGÅNGAR

Not	2023-12-31	2022-12-31
1		
6	1 202	1 886
7	499	101
	1 701	1 987
8	2 024	3 294
9	15	20
10	956	1 442
11	0	0
	2 995	4 756
12	1 394	1 393
13	649	452
	2 043	1 845
	6 739	8 589
	8 974	6 837
	682	969
	818	609
	55	36
	17 370	16 908
14	2 566	2 437
	30 466	27 796
	6 536	14 232
	37 002	42 028
	43 742	50 617

BALANSRÄKNING

Tkr

	Not	2023-12-31	2022-12-31
	1		
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital		7 000	7 000
Reservfond		3 600	3 600
		10 600	10 600
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst eller förlust		30 691	26 517
Årets resultat		-5 185	4 175
		25 506	30 691
Summa eget kapital		36 106	41 291
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 151	839
Övriga skulder		3 042	2 577
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	15	3 443	5 910
Summa kortfristiga skulder		7 636	9 326
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		43 742	50 617

NOTER

Tkr

NOT 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Intäktsredovisning

Inkomster från uppdrag på löpande räkning redovisas som intäkt i takt med att arbetet utförs och material levereras eller förbrukas innebärande att vinsten från uppdragen avräknas successivt.

Om det inte är sannolikt att betalning kommer att erhållas för belopp som redan har redovisats som intäkt redovisas det belopp som sannolikt inte kommer att erhållas som en kostnad.

I balansräkningen jämförs redovisade intäkter med de belopp som fakturerats beställaren under samma period. Om de fakturerade beloppen överstiger den redovisade intäkten utgör mellanskillnaden en skuld, vilken redovisas som fakturerad men ej upparbetad intäkt. Om intäkten överstiger de fakturerade beloppen utgör mellanskillnaden en fordran vilken redovisas som upparbetad men ej fakturerad intäkt.

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

Avskrivning sker linjärt över den förväntade nyttjandeperioden med hänsyn till väsentligt restvärde. Följande avskrivningsprocent tillämpas:

Immateriella anläggningstillgångar

Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	5 år
---	------

Materiella anläggningstillgångar

Förbättringsutgifter på annans fastighet	1–10 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	5 år
Inventarier, verktyg och installationer	3–5 år

Finansiella instrument

Finansiella instrument som är avsedda för långsiktigt innehav redovisas utifrån anskaffningsvärdet. Instrumentet redovisas i balansräkningen när bolaget blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och bolaget har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Har en finansiell anläggningstillgång på balansdagen ett lägre värde än det bokförda värdet skrivs tillgången ner till detta lägre värde om det kan antas att värdenedgången är bestående.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Placeringar i värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas långsiktigt har redovisats till sina anskaffningsvärden. Varje balansdag görs bedömning om eventuellt nedskrivningsbehov.

Kundfordringar/kortfristiga fordringar

Kundfordringar och kortfristiga fordringar redovisas som omsättningstillgångar till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Leasingavtal

Då de ekonomiska risker och fördelar som är förknippade med tillgången inte har övergått till leasetagaren klassificeras leasingen som operationell leasing. Leasingavgiften kostnadsförs och redovisas linjärt över leasingperioden.

Inkomstskatter

Total skatt utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Skatter redovisas i resultaträkningen.

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som ska betalas, eller erhållas, avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt, uppskjuten skatt på temporär skillnad avseende avsättning till pensionsskuld samt uppskjuten skatt på temporär skillnad mellan skattemässigt och bokföringsmässigt värde på förbättringsutgifter på annans fastighet.

Skatteskulder/-fordringar värderas till vad som enligt företagets bedömning ska erläggas till eller erhållas från Skatteverket. Bedömningen görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda avser alla former av ersättningar som företaget lämnar till de anställda. Kortfristiga ersättningar utgörs av bland annat löner, betald semester, betald frånvaro och ersättning efter avslutad anställning (pension). Kortfristiga ersättningar redovisas som kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning till följd av en tidigare händelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Anställda födda efter 1 juli 1978 omfattas av KTP 1. Det är en premiebestämd pension där 5,7% av bruttolönen sätts av upp till 7,5 inkomstbasbeslupp och 31,3% av lönedelar därutöver. Övriga anställda, samt efter eget val födda 1 juli 1978–30 juni 1983, omfattas av KTP 2 som är en förmånsbestämd pension. Födda före 1 juli har till viss del även premiebestämd pension. Vad gäller förmånsbestämda pensioner har bolaget valt trygghandeformen försäkring och är genom kollektivavtal bundet till Folksam Liv, kooperativa tjänstepensioner.

forts.

forts. Not 1

Försäkring är en tryggandeform som innebär att det är försäkringsbolaget som bär de flesta riskerna. Konsolideringsnivån inom Folksam Liv är hög för såväl förmånsbestämda som premiebestämda pensioner.

Bolaget är bundet av ett pensionsavtal vilket under en övergångsperiod ger vissa arbetstagare rätt att gå i pension vid 62 års ålder. När en anställd utnyttjar den möjligheten är bolaget skyldigt att betala en pensionspremie till Folksam, vilken beräknas i förhållande till den anställdes lön.

Avsättningen i balansräkningen värderas till den bästa uppskattningen av den ersättning som skulle krävas för att reglera förpliktelsen på balansdagen. Resterande del av förpliktelsen redovisas som en eventalförpliktelse.

Not 2 Leasingavtal

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 7 216 tkr (7 186 tkr).

Bolagets operationella leasing utgörs i allt väsentligt av lokalhyra. Under året har bolaget ingått ett nytt hyresavtal med löptid på 5 år med möjlighet till förlängning.

Framtida leasingavgifter förfaller till betalning enligt följande:

Inom ett år

Senare än ett år men inom fem år

Not 3 Ersättning till revisorer

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

PwC

Revisionsuppdrag

Nyckeltalsdefinitioner

Nettoomsättning

Rörelsens huvudintäkter, fakturerade kostnader, sidointäkter samt intäktskorrigeringar.

Resultat efter finansiella poster

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader men före bokslutsdispositioner och skatter.

Omsättning per anställd

Nettoomsättning dividerad med medelantalet anställda.

Soliditet (%)

Justerat eget kapital (eget kapital och obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatt) i procent av balansomslutning.

2023-01-01
– 2023-12-31

2022-01-01
– 2022-12-31

6 481	6 852
19 478	1 396
25 959	8 248

231	198
231	198

Not 4 Anställda och personalkostnader

Medelantalet anställda

Kvinnor

Män

Löner och andra ersättningar

Styrelse och verkställande direktör

Övriga anställda

Sociala kostnader

Pensionskostnader för verkställande direktören

Pensionskostnader för övriga anställda

Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal

Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader

Könsfördelning bland ledande befattningshavare

Andel kvinnor i styrelsen

Andel män i styrelsen

Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare

Andel män bland övriga ledande befattningshavare

Not 5 Aktuell och uppskjuten skatt

Skatt på årets resultat

Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader i bokfört och skattemässigt värde på förbättringsutg på annans fastighet

Totalt redovisad skatt

Avstämning av effektiv skatt

Redovisat resultat före skatt

Skatt enligt gällande skattesats

Ej avdragsgilla kostnader

Ej skattepliktiga intäkter

Underskottsavdrag vars skattevärde ej längre redovisas som tillgång

Under året utnyttjande av tidigare års underskottsavdrag vars skattevärde ej redovisats som tillgång

Skattepliktiga intäkter som inte ingår i det redovisade resultatet

Redovisad effektiv skatt

2023-01-01
–2023-12-31

2022-01-01
–2022-12-31

22

24

10

12

32

36

1 505

884

24 934

29 027

26 439

29 912

413

227

4 383

5 677

9 329

10 482

14 125

16 386

40 564

46 298

53%

47%

47%

53%

100%

100%

0%

0%

197

207

197

207

% Belopp

% Belopp

-5 383

3 968

20,60

1 109

20,60

-817

-0,84

-45

2,16

-86

0,65

35

-16,74

-901

-28,01

1 111

-0,01

0

-0,03

-1

3,67

197

-5,22

207

Not 6 Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	3 421	3 421
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 421	3 421
Ingående avskrivningar	-1 535	-850
Årets avskrivningar	-684	-684
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 219	-1 535
Utgående redovisat värde	1 202	1 886

Not 7 Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar

Ingående anskaffningsvärden	101	0
Inköp	398	101
	499	101

Not 8 Förbättringsutgifter på annans fastighet

Ingående anskaffningsvärden	6 232	2 012
Omklassificeringar	0	4 221
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	6 232	6 232
Ingående avskrivningar	-2 938	-1 765
Årets avskrivningar	-1 270	-1 173
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 208	-2 938
Utgående redovisat värde	2 024	3 294

Not 9 Maskiner och andra tekniska anläggningar

Ingående anskaffningsvärden	77	77
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	77	77
Ingående avskrivningar	-57	-48
Årets avskrivningar	-5	-9
Utgående ackumulerade avskrivningar	-62	-57
Utgående redovisat värde	15	20

Not 10 Inventarier, verktyg och installationer

Ingående anskaffningsvärden

Inköp

Försäljningar/utrangeringar

Utgående ackumulerade anskaffningsvärden

Ingående avskrivningar

Försäljningar/utrangeringar

Årets avskrivningar

Utgående ackumulerade avskrivningar**Utgående redovisat värde****2023-12-31****2022-12-31**

3 640

0

-7

3 633

-2 198

6

-485

-2 677**956**

3 332

322

-14

3 640

-1 653

7

-552

-2 198**1 442****Not 11 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningar**

Ingående anskaffningsvärden

Inlöp

Omklassificeringar

Utgående ackumulerade anskaffningsvärden**Utgående redovisat värde**

0

0

0

0**0**

4 055

166

-4 221

0**0****Not 12 Andra långfristiga värdepappersinnehav****Innehav (tkr)****Ansk.
värde****Ansk. v.
(föreg. år)****Bokfört
värde****Bokf. v.
(föreg. år)****Markn. v.
boksluts-
dag****Markn. v.
(föreg. år)****Långfristiga värdepappersinnehav**

Noterade räntebärande värdepapper

Summa innehav

1 394

(1 393)

1 394

(1 393)

1 842

(1 683)

1 394**(1 393)****1 394****(1 393)****1 842****(1 683)****Förändring av långfristiga värdepappersinnehav**

Ingående ackumulerade anskaffningsvärden

Investeringar under året

Försäljningar/avyttringar

Utgående ackumulerade anskaffningsvärden**Utgående bokfört värde**

1 393

1

0

1 394**1 394**

2 412

5

-1 024

1 393**1 393**

Not 13 Uppskjuten skattefordran

Belopp vid årets ingång
Tillkommande fordringar
Belopp vid årets utgång

2023-12-31**2022-12-31**

452

245

197

207

649**452****Not 14 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter**

Förutbetalda hyror
Upplupna intäkter
Övriga förutbetalda poster

1 601

1 517

229

208

736

712

2 566**2 437****Not 15 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter**

Upplupna löner
Upplupna semesterlöner
Upplupna sociala avgifter
Övriga poster

607

2 317

1 793

1 821

754

1 300

289

472

3 443**5 910****Not 16 Eventualförpliktelser**

Avsättningar för pensioner enligt avtal

0

744

0**744****Stockholm den 15 mars 2024**

Therese Guovelin
Ordförande

Lena Maier Söderberg
Verkställande direktör

Renée Andersson
Mats Ekeklint
Åsa Erba Stenhammar
Peter Sjöstrand
Chamilla Boman

Tina Nordling
Annett Olofsson
Ulrika Nilsson
Magnus Lundberg
Martin Nyberg
Håkan Hammarström

Jörgen Johansson
Susanna Kjällström
Nataša Mirošević
Tommy Wreth
Peggy Nyholm

Min revisionsberättelse har lämnats den 4 april 2024

Christine Wikström
Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i LO-TCO Rättsskydd AB, org.nr 556150-9257.

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag för år 2023.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av LO-TCO Rättsskydd Aktiebolags finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

En ytterligare beskrivning av mitt ansvar för revisionen av årsredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag för år 2023 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Jag är oberoende i förhållande till LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt. Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av mitt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Stockholm den 4 april 2024

Christine Wikström
Auktoriserad revisor

ORGANISATION OCH STYRELSE

LO-TCO Rättsskydd styrs av LO- och TCO-förbunden. Nittio procent av aktierna ägs av LO. Resterande tio procent äger TCO. LO-TCO Rättsskydd ger juridisk service åt LO, TCO, förbunden och deras medlemmar. Mer än tre miljoner medlemmar kan, efter beslut om rättshjälp från det egna förbundet, få juridiskt stöd i rättsliga angelägenheter som har anknytning till arbetet.

Arbetsutskott

Styrelsen utser inom sig ett arbetsutskott som, tillsammans med VD, svarar för den övergripande förvaltningen. AU bestod under 2023 av ordförande Therese Guovelin, vice ordförande Chamilla Bohman, Håkan Hammarström, Peter Sjöstrand och Magnus Lundberg, VD Lena Maier Söderberg samt personalens representant Annett Olofsson.

Ledningsgrupp

Ledningsgruppen samordnar den löpande verksamheten. Den bestod under 2023 av VD Lena Maier Söderberg, chefen för arbetsrättsenheten Sussanne Lundberg, chefen för försäkringsrättsenheten Ellinor Gudmundsson, från den 4 december chefen för försäkringsrätten Styrmir Olafsson, chefen för administrativa enheten Elizabeth Östman och IT-ansvarig/VD-assistent Anki Berg.

Försäkringsrättsenheten

Försäkringsrättsenheten arbetar med ärenden inom försäkrings- och skadeståndsrätt. Det innebär i huvudsak tvister som rör försäkringsbalken. Många ärenden gäller också medlemmar som är missnöjda med ersättningen från Trygghetsförsäkringen vid arbetsskada (TFA).

Arbetsrättsenheten

Arbetsrättsenheten tar sig an alla tvister som har samband med arbetet, i första hand arbetsrättsliga tvister men även rättstvister inom bland annat straffrätten, konkursrätten, avtalsrätten och associationsrätten.

STYRELSEN UNDER 2023

Styrelsen har under 2023 bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter

Therese Guovelin, LO
Chamilla Bohman, Kommunal
Håkan Hammarström, IF Metall
Peter Sjöstrand, Målarna
Mats Ekeklint, LO
Jörgen Johansson, GS
Renée Andersson, LO
Ulrika Nilsson, Seko
Martin Nyberg, Handels
Tina Nordling, LO
Peggy Nyholm, HRF
Tommy Wreeth, Transport
Magnus Lundberg, TCO
Susanna Kjällström, Unionen
Åsa Erba Stenhammar, ST
Annett Olofsson, personalrepresentant
Gustav Sjöberg, personalrepresentant

Suppleanter

Helene Lindhahl, LO
Ann-Charlotte Sidvall, Kommunal
Annika Nilsson, IF Metall
Mikael Pettersson, Elektrikerna
Linda Larsson, LO
Mattias Qvarsell, Musikerna
Lena Persson, LO
Roger Johansson, Byggnads
Joakim Oscarsson, Fastighets
Kent Ackholt, LO
Solweig Larsson, Livs
Robert Sjunnebo, Pappers
Lise Donovan, TCO
Christer Palmkvist, Polisförbundet
Kirsi Piispanen, Vårdförbundet
Nataša Mirošević, personalrepresentant
Styrmir Olafsson, personalrepresentant

Revisorer

Christine Wikström, auktoriserad revisor, PwC
Sofie Karlsson, auktoriserad revisor, PwC (*Suppleant*)

MILJONER TILL MEDLEMMARNA

	Nyanmälda ärenden 2023	Avslutade ärenden 2023	Under handläggning	Utverkad ersättning (tKr) 2023
LO-förbunden				
LO	6	9	11	–
Fastighetsanställdas förbund	7	15	11	274
GS Facket	22	27	33	5 580
Handelsanställdas förbund	81	63	86	9 664
Hotell och restaurangfacket	17	13	12	1 102
IF Metall	52	69	122	20 987
Livsmedelsarbetareförbundet	10	12	13	558
Seko, Service- och Kommunikationsfacket	36	40	52	7 607
Svenska Byggnadsarbetareförbundet	43	58	51	5 148
Svenska Elektrikerförbundet	11	13	14	967
Svenska Kommunalarbetareförbundet	40	55	40	6 115
Svenska Målareförbundet	14	33	17	7 396
Svenska Pappersindustriarbetareförbundet	4	8	11	1 120
Svenska Transportarbetareförbundet	18	31	20	8 421
Summa	361	446	493	74 939
TCO-förbunden				
Fackförbundet Scen & Film	3	1	4	130
Fackförbundet ST	2	1	4	–
Finansförbundet	2	5	5	1 136
Forena	1	4	–	341
Försvarsförbundet	2	6	–	937
Polisförbundet	15	21	31	15 188
Svenska Journalistförbundet	3	1	5	–
Svenska Yrkesmusikerförbundet	1	1	–	–
Tull-Kust	1	–	1	–
Unionen	8	10	16	–
Vision	–	–	2	–
Vårdförbundet	7	8	12	4 041
Summa	45	58	80	21 773

	Nyanmälda ärenden 2023	Avslutade ärenden 2023	Under handläggning	Utverkad ersättning (tKr) 2022
Sacoförbunden				
Akademikerförbundet SSR	4	3	3	377
Akavia	1	4	3	358
Kyrkans Akademikerförbund	–	–	1	–
Naturvetarna	1	1	2	61
Officersförbundet	2	1	1	–
Sjöbefälsföreningen	3	2	1	–
SRAT	1	1	1	–
Sveriges Universitetslärarförbund	1	1	–	–
Sveriges Arkitekter	8	8	4	4 170
Sveriges Farmaceuter	2	1	1	–
Sveriges Ingenjörer	4	7	8	12 558
Sveriges Läkarförbund	3	2	5	1 314
Sveriges Lärare	4	7	9	6 000
Sveriges Psykologförbund	1	1	–	–
Tjänstetandläkarna	2	3	–	11
Summa	37	42	41	24 849
Övriga				
Ledarna	12	19	18	9 596
Svensk Pilotförening	9	8	5	2 400
Fagligt Faelles Forbund	–	1	–	1 410
Summa	21	28	23	13 406
TOTALT	464	574	637	134 967

VI SOM ÄR ANSTÄLLDA HÄR

Anne Alfredson
Henric Ask
Tom Aspengren
Anki Berg
Liselott Bernstorff
Sonia Ericstam
Helena Eriksson
Magnus Eriksson
Maria Fridolin
Lina Gertzell
Ionut Ghiocel

Erik Grahn (tj-ledig)
Ellinor Gudmundsson
Ilhan Kaskal
Ulf Lejonklou
Madelaine Lindholm
Sussanne Lundberg
Lena Maier Söderberg
Mattias af Malmberg
Nataša Mirošević
Linn Munthe
Jörgen Nilsson
Inger Nordström

Styrmir Olafsson
Annett Olofsson
Anne Rajmic
Carina Ramstedt
Mikael Sjöberg
Lise-Lotte Sjöstedt
Georg Thullberg
Josephine Trinder
Lena Törnros
Annika Wahlström
Elizabeth Östman

ORGANISATION

STYRELSE

ARBETSUTSKOTT

VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR
(Chefsjurist)
IT-ansvarig/VD-assistent

ADMINISTRATION
Enhetschef
4 juristassistenter
1 vaktmästare
1 IT-vaktmästare
1 ekonomiassistent

ARBETSRÄTTSENHETEN
Enhetschef
14 förbundsjurister

FÖRSÄKRINGSRÄTTSENHETEN
Enhetschef
9 förbundsjurister

LÄR DIG MER OM ARBETSSKADEFÖRSÄKRINGEN

Mycket tyder på att många medlemmar inte får den ersättning för arbetsskador som de har rätt till. För att råda bot på detta underutnyttjande anordnar vi på Rättsskyddet utbildningar i arbetsskadeförsäkringen. Välkommen!

LO-TCO RÄTTSSKYDD AB

Besöksadress: Olof Palmes gata 29, 7 tr, Box 1155, 111 81 Stockholm, tel 08-676 63 00. www.fackjuridik.se